

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ **LEGE**

privind stabilirea unor măsuri pentru protejarea, conservarea și punerea în valoare a cetăților dacice din Munții Orăștiei

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ (*)

1. Descrierea situației actuale

Protejarea patrimoniului cultural reprezintă o preocupare prioritară la nivelul tuturor statelor lumii. În acest sens este relevant locul central pe care acest obiectiv îl ocupă în diferitele convenții internaționale. Cadrul legal de protejare a monumentelor istorice a fost instituit prin acte normative precum: *Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice*, cu modificările și completările ulterioare, *Ordonanța Guvernului nr. 47/2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial*, aprobată cu modificări și completări prin *Legea 564/2001*.

Cetățile dacice din Munții Orăștiei reprezintă vestigii de importanță excepțională pentru cultura și istoria României, mărturii ale dezvoltării civilizației autohtone a statului centralizat dac, din perioada anterioară cuceririi romane. Cuprinse în lista zonelor protejate de interes național, aprobată prin legea nr. 5 din anul 2000, privind Planul de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea a 3-a, Zone protejate, cetățile dacice sunt incluse în Lista monumentelor istorice, iar valoarea și unicitatea complexului de 6 cetăți au fost recunoscute și pe plan mondial, prin cuprinderea lor, în anul 1999, în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. Conform OG nr. 47/2000, pentru monumentele istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial se instituie măsuri speciale de protecție, care implică acțiuni de ordin științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure paza, întreținerea și reparațiile curente, conservarea, consolidarea și restaurarea, precum și punerea în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor care le compun.

Totodată, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial reprezintă obiectiv de interes național; în condițiile legii, pentru protejarea acestora se poate proceda la expropriere pentru cauză de utilitate publică.

Prezentul demers legislativ are ca premisă și angajamentele din programul de guvernare.

În decursul ultimului deceniu, au fost demarate diverse inițiative cu privire la protejarea și punerea în valoare a acestor vestigii, fără a fi materializate în măsuri și acte concrete.

Data fiind importanța cetăților dacice, precum și ca urmare a sesizărilor cu privire la executarea unor lucrări de construcție neautorizate în zona sitului arheologic Sarmizegetusa Regia, precum și ca urmare a sustragerii ilegale de bunuri din patrimoniul arheologic au fost dispuse controale ale autorităților

abilitate de lege.

În ciuda faptului că apariția legii 182/2000 a însemnat un pas înainte important în protecția patrimoniului cultural mobil din România, situația în acest domeniu se menține foarte gravă, deoarece legea nu a fost urmată de luarea unor măsuri legale sau administrative adecvate gradului sporit de activități ilegale care vizau bunurile arheologice și numismatice aflate în situri.

Cazul cel mai elocvent îl reprezintă situația din zona cetăților dacice din Munții Orăștiei, care au fost înscrise în anul 1999 pe lista patrimoniului mondial la umanității. Încă de la începutul anilor 1990, mai exact din anii 1992-1993, zona a fost vizată de activități pe scară largă a unor grupuri organizate de braconieri arheologici, având strânse conexiuni cu organizații legate de criminalitatea transfrontalieră.

Ulterior, între 1996 și 2011, aceste acțiuni au crescut în număr și s-au lărgit, ca întindere teritorială. În unele cazuri, grupurile au organizat adevărate operațiuni de căutare de comori, constând în angrenarea unor forțe umane și materiale importante (logistică), desfășurate ziua în amiaza mare și implicând folosirea de utilaje mecanizate pentru săpat.

Rezultatul acestor activități ilegale a fost descoperirea cu ajutorul tehnicii de detecție perfecționate a unor mari tezaure de monede dacice, grecești, romane republicane și imperiale din aur și argint, a unor depozite de bijuterii de aur și argint, precum și a numeroase depozite de obiecte de bronz și fier. Cea mai mare parte a acestora, mai ales tezaurele monetare din aur și argint, dar și bijuteriile din aceleași metale au fost exportate ilegal și ulterior au fost puse în vânzare de firme specializate din Austria, Germania, Elveția, Marea Britanie, Franța, Belgia, Spania, Italia, SUA (pentru a le aminti doar pe cele mai importante, deoarece lista este mai lungă).

Subliniem faptul ca pentru răscumpărarea acestor bunuri scoase ilegal din țară, statul român a plătit sume considerabile prin bugetul de stat.

Una dintre cele 6 cetăți - monumentul istoric Sarmizegetusa Regia-Grădiștea de Munte, sit arheologic -18,3 ha, înscris în Lista patrimoniului mondial UNESCO - cod 906-1999 s-a reușit, la finele anului 2012, prin efectul HG nr. 1237/2012, înscrierea în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului și în administrarea Ministerului Culturii, precum și transmiterea acestuia din administrarea Ministerului Culturii în administrarea Consiliului Județean Hunedoara.

Menționăm faptul că marea majoritate a ariilor protejate sunt acoperite cu păduri, fiind în administrarea autorităților silvice. Desigur, în perimetrul zonelor protejate este interzisă construirea oricăror obiective, cu excepția intervențiilor specifice protejării rezervației, precum și consolidărilor și restaurărilor necesare pentru protecția patrimoniului propriu-zis.

De remarcat că cinci dintre cetățile dacice din Munții Orăștiei sunt cuprinse în cadrul Parcului Natural Grădiștea Muncelului- Cioclovina, care are cca. 40 000 ha și reprezintă o zonă protejată cu patrimoniu natural, de importanță națională. Ce-a de a șasea cetate, Căpâlna, este situată în afara parcului natural, în județul Alba. Parcul Natural Grădiștea Muncelului –

Cioclovina reprezintă o arie naturală protejată cu statut de parc natural, al cărui scop este protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic sau pedologic.

În acest mod, prin suprapunerea celor două tipuri de zone protejate, valoarea peisajului natural și cultural, care trebuie conservat, revigorat și pus în circuitul public prezintă valențe deosebite.

Toate aceste acțiuni au subliniat faptul că, dată fiind amplasarea cetăților dacice pe raza a două județe, precum și suprapunerea cu parcul natural, se impune instituirea unei administrări unitare la nivel suprajudețean care să realizeze protejarea integrată a zonei, atât din punct de vedere natural, cât și cultural, precum și punerea în valoare și includerea în circuit turistic național și internațional a acestor patrimonii.

Cu privire la regimul juridic al terenurilor pe care se află siturile arheologice, menționăm că acestea aparțin fie domeniului public al statului (Sarmizegetusa Regia prin efectul HG 1237/2012 aparține domeniului public al statului și se afla în administrarea CJHD) sau al comunei (în proporție redusă față de suprafața totală), domeniului privat al comunei, fie proprietatea aparține persoanelor fizice, fie unei forme asociative de tip privat (composesorat), unele sunt revendicate, altele fac obiectul litigiilor, iar altele au statut juridic incert sau necunoscut.

MDRAP în conformitate cu prevederile legale în vigoare asigură finanțarea pentru elaborarea documentațiilor de amenajarea teritoriului și urbanism pentru zonele cu situri înscrise în Lista patrimoniului mondial.

2. Schimbări preconizate

Pornind de la aceste considerente, și ținând cont de faptul că Cetățile dacice sunt obiective de interes național și internațional, iar cercetarea, conservarea, restaurarea și valorificarea cetăților, precum și dezvoltarea durabilă a întregii zone în care sunt amplasate acestea, este o prioritate națională, se impune luarea unor măsuri speciale privind constituirea unei zone de administrare specială a cetăților dacice din Munții Orăștiei.

Având în vedere faptul că pentru zonele în care sunt situate cetățile dacice au atribuții specifice mai multe autorități de la nivel central și local și adesea nu se reușește congruența și coroborarea măsurilor luate separat de către acestea, pentru realizarea administrării eficiente și asigurarea protejării și punerii în valoare a sitului UNESCO s-a propus analiza posibilității constituirii unei entități distincte care să aibă conturate clar atribuțiile și competențele, precum și modalitățile de colaborare, cooperare cu autoritățile centrale, locale și instituțiile de profil, care asigură gestionarea/administrarea altor categorii bunuri protejate din zonă.

În acest context, este fără dubiu necesitatea unei structuri instituționale, care să asigure coordonarea și caracterul unitar al măsurilor privind protejarea,

cercetarea, dar și paza, conservarea și punerea în valoare a vestigiilor civilizației dacice, concentrate în zona munților Orăștiei.

Având în vedere faptul că o structură instituțională distinctă, care să aibă conturate clar atribuțiile și competențele, precum și modalitățile de colaborare, cooperare cu autoritățile centrale, locale și cu instituțiile abilitate, poate asigura mai bine și mai eficient gestionarea/administrarea sitului arheologic, s-a propus supunerea deciziei Guvernului înființarea Administrației Cetăților Dacice, instituție subordonată MC.

Prezentul proiect de lege are ca scop instituirea unui regim special de protejare a cetăților dacice din Munții Orăștiei, cuprinzând ansamblul măsurilor speciale de protecție, de ordin științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure paza, întreținerea și reparațiile curente, inventarierea, conservarea, consolidarea și restaurarea, precum și punerea în valoare a respectivelor monumente.

Regimul special de protejare a cetăților cuprinde ansamblul măsurilor speciale de protecție, de ordin științific, juridic, administrativ, financiar, și tehnic menite să asigure paza, întreținerea și reparațiile curente, inventarierea, conservarea, consolidarea și restaurarea, precum și punerea în valoare a respectivelor cetăți.

Prezentul proiect de lege reglementează:

- Cetățile constituie patrimoniu cultural de interes național și internațional; inventarierea, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a cetăților reprezintă obiectiv de interes național.

- Pentru asigurarea coordonării și monitorizării măsurilor stabilite de prezenta lege se înființează Administrația Cetăților Dacice, denumită în continuare *Administrația*, instituție publică cu personalitate juridică subordonată Ministerului Culturii, finanțată din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat. Competența teritorială a Administrației este raportată la suprafețele de teren care cuprind cetățile, zonele de protecție ale acestora și zona protejată, delimitate conform prevederilor legale. Înființarea, organizarea și funcționarea, numărul de posturi și atribuțiile Administrației se reglementează prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Culturii.

-Administrația este condusă de un președinte asimilat rangului de secretar de stat, numit prin decizie a Primului-Ministru, la propunerea Ministrului Culturii. Președintele Administrației este ajutat de Consiliul administrației, organ cu rol deliberativ format din câte un reprezentat al Consiliului Județean Hunedoara, Consiliului Județean Alba, al consiliilor locale pe raza teritorială a cărora sunt situate cetățile, al Ministerului Culturii, al Ministerului Afacerilor Interne, al Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și al Ministerului Mediului Apelor și Pădurilor. Pe lângă directorul general funcționează Consiliul științific al Administrației, organism consultativ alcătuit din specialiști în domeniul protejării patrimoniului arheologic și al monumentelor

istorice, numiți prin Ordinul Ministrului Culturii la propunerea președintelui Administrației.

- Obiectivele principale ale activității Administrației sunt:

- protejarea, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a cetăților;
 - promovarea patrimoniului cultural al cetăților dacice ca factor de dezvoltare durabilă a zonei;
 - realizarea unui inventar exhaustiv al documentațiilor legale care asigură protejarea cetăților dacice (planul de management a parcului natural, planuri de amenajarea teritoriului și urbanism, diferite planuri care trebuie realizate în conformitate cu Programul de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO) și, după caz, finalizarea, reactualizarea și implementarea acestora;
 - finalizarea reglementărilor urbanistice astfel încât orice intervenție să fie strict încadrată în prevederile planurilor urbanistice legal aprobate;
 - realizarea unui Inventar al proiectelor în implementare, propuse spre finanțare prin programele cu finanțare de la bugetul UE, bugetul de stat sau bugetele administrației publice locale, susceptibile de a avea un impact asupra zonei protejate aferente sitului UNESCO;
 - creșterea participării comunităților locale la păstrarea valorilor universale a cetăților,
 - îmbunătățirea accesului publicului, precum și încurajarea populației și a comunităților, prin implicarea autorităților locale, în vederea conștientizării și înțelegerii importanței și valorii universale a monumentelor;
 - responsabilizarea autorităților cu atribuții în domeniu, prin implicarea autorităților centrale, județene și locale în administrarea, păstrarea, revitalizarea socială și economică a monumentelor prin promovarea și susținerea unor politici cu efecte durabile și adecvate în plan local,
 - încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale, oferind publicului posibilități de recreere și turism cultural și încurajarea activităților științifice și educaționale,
 - asigurarea conservării integrate a patrimoniului cultural și natural din zona cetăților dacice prin dezvoltarea, împreună cu instituțiile abilitate, de proiecte care să asigure protecția integrată și conservarea unor habitate și zone de protecție (naturală, culturală).
 - crearea și promovarea unui „Produs cultural turistic cetățile dacice”, inclusiv prin înscrierea ca marcă înregistrată, potrivit legii.
- Proiectul de lege stabilește și atribuțiile principale ale Administrației și sursele de venituri proprii, precum și rolul și atribuțiile altor autorități, modalitățile de finanțare a lucrărilor de conservare și punere în valoare a cetăților.

- Proprietarii terenurilor sunt scutiți de plata impozitului pe terenul agricol pentru suprafețele afectate de cercetările arheologice, pe întreaga durată a efectuării acestora.
- Accesul cu detectoare de metal și utilizarea lor în cetățile dacice și în zona de protecție sunt permise numai pe baza autorizării prealabile emise de Ministerul Culturii și cu acordul Administrației.
- Prin excepție de la art 35 din Codul silvic, suprafețele de teren pe amplasamentul cărora se află cetățile dacice și zona lor de protecție se scot definitiv din fondul forestier național, fără plată.

În conformitate cu prevederile legale¹ care stabilesc regimul ce se aplică pentru protecția obiectivelor incluse în Lista patrimoniului Mondial UNESCO, asigurarea pazei și protecției cetăților dacice din Munții Orăștiei (județul Hunedoara) și Munții Șureanu (județul Alba) se realizează cu efective de jandarmi din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, cu exceptare de la plată.

Beneficiarul misiunii de pază și protecție participă cu resursele financiare și materiale stabilite de lege în sarcina acestuia.

Asigurarea pazei și protecției cetăților dacice este necesară pentru punerea în aplicare a prevederilor legale din domeniul protecției monumentelor înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO, stoparea braconajului arheologic, evitarea distrugerii iremediabile a unor piese importante din patrimoniul național și mondial, precum și pentru asigurarea unui climat de siguranță publică destinat să încurajeze turismul în zonă. În acest context, sunt necesare demersuri pentru modificarea actelor normative incidente domeniului, în vederea conferirii de competențe materiale jandarmilor care execută aceste misiuni, pentru sancționarea unor fapte contravenționale specifice.

Având în vedere faptul că urmare a reducerilor de personal efectuate la nivelul Ministerului Administrației și Internelor pentru încadrarea în limitele de cheltuieli aprobate prin legea bugetului de stat, nu existau resursele necesare pentru aplicarea prevederilor legale menționate, s-a menționat că misiunea de pază și protecție se va realiza numai în măsura suplimentării indicatorilor de finanțare repartizați MAI cu 70 (șaptezeci) de posturi ce vor fi alocate Jandarmeriei Române, precum și a fondurilor financiare necesare acesteia pentru constituirea și operaționalizarea structurilor de jandarmi din județele

¹ Ordonanța nr. 43 / 30.01.2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, cu modificările ulterioare (republicată/actualizată); Ordonanța nr. 47 / 30.01.2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial (modificată și completată de Legea 564/2001); Hotărârea nr. 493 / 01.04.2004 pentru aprobarea Metodologiei privind monitorizarea monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial și a Metodologiei privind elaborarea și conținutul-cadru al planurilor de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial; Hotărârea nr. 1268/08.12.2010 privind aprobarea Programului de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO.

Hunedoara și Alba.

3. Alte informații (**)

Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic

1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat

2. Impactul asupra mediului de afaceri

3. Impactul social

Impactul asupra societății va fi unul pozitiv, prin aplicarea noului text de lege, care propune reglementări speciale privind lucrările de reparație, întreținere curentă, punere în valoare, cercetare, restaurare, consolidare și conservare a cetăților din munții Orăștiei, asigurându-se accesului publicului la cultură.

4. Impactul asupra mediului

Impactul asupra mediului va fi unul pozitiv, prin aplicarea noului text de lege asigurându-se, totodată, și condițiile pentru protejarea capitalului natural din zona cetăților.

5. Alte informații

Secțiunea a 4-a Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- mii lei -

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani					Media pe 5 ani	
		3	4	5	6	7		
1	2	3	4	5	6	7		
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:								
a) buget de stat, din acesta:								
(i) impozit pe profit								
(ii) impozit pe venit								
b) bugete locale:								
(i) impozit pe profit								
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:								
(i) contribuții de asigurări								
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:								
a) buget de stat, din acesta:								
(i) cheltuieli de personal								
(ii) bunuri și servicii								

b) bugete locale:					
(i) cheltuieli de personal					
(ii) bunuri și servicii					
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:					
(i) cheltuieli de personal					
(ii) bunuri și servicii					
3. Impact financiar, plus/minus, din care:					
a) buget de stat					
b) bugete locale					
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare					
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare					
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor					
și/sau cheltuielilor bugetare					
7. Alte informații					

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ:
 - a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ;
 - b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare
3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente
6. Alte informații"

Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

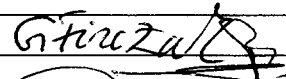
1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate
2. Fundamentarea

alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ	
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	Proiectul a fost elaborat cu respectarea procedurii de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale.
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	-
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi	Proiectul necesita avizul Consiliului legislativ
6. Alte informații	
Secțiunea a 7-a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Proiect elaborat cu respectarea Legii nr. 52/2003
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	-
3. Alte informații	
Secțiunea a 8-a Măsuri de implementare	

LEGE

privind stabilirea unor măsuri pentru protejarea, conservarea și punerea în valoare a cetăților dacice din Munții Orăștiei

Inițiatori:

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	Ioan Vulpescu	PSD	
2.	Gheorghe Firczak	Minorități	
3.	Neacșu Marian	PSD	
4.	MARUȚAN PAMBĂȚIAN M.M.		
5.	FRANZOSU FLORIN	PSD	
6.	Merka Adrian-Tirolslav	Minorități	
7.	MURTEANU IONU	PSD	
8.	Bisopaș Dragomir Ghe.	Minorități	
9.	JOR MOCIDALCA	PSD	
10.	JURJU VIORU GABI	MINORITATI	
11.	NICA CIPRIAN	PSD	
12.	SHERA STURCU-SORAN	MINORITATI	
13.			
14.	STANCU IONEL	MINORITATI	
15.			
16.	FRANZOSU FLORIN	PSD	
17.			
18.	IBSAM IUSTIN	Minor.	
19.			
20.	MIRCOVICI NICOLAE	MINORIT	
21.			
22.	LONGHER GHERVAZEN	MINI	
23.			
24.	IGNAT MIRON	MIN	
25.			
26.	AMETI VAROL	MIN	
27.	DOBRE MIRCEA-TITUS	PSD	
28.	CIOCIACU MARCEL	PSD	
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			
37.			